

מראי מקומות- זבחים ל"ד

כבר ראויים לאדם, ומ"מ אינם מקבלים טומאה, ומה יוסיף מה דחיבת הקודש מכשרתם. וצידד ראולי זהו כוונת תוס' בתירוץ, אבל כ' דלא משמע כן. ולכן ביאר דקו' התוס' הי' דנהי דלא שייך בהו טומאת משקין, משום דהוי משקי בי מדבחיא, מ"מ למה לא אמרי' דשייך בהו טומאת אוכלין, ונהי דבחפצא אינם ראויים לאכילת שביעה, ולכן בעצם אינם שייכים לטומאת אוכלין, אולם לימא דחיבת הקודש מכשרתן דהוי כאילו הם ראויים לאכילה, וממילא יהי' בהם טומאת אוכלין. וע"ז תי' תוס' דלא אמרי' דין זה דחיבת הקודש מכשרתן אלא דומה לבשר, דהיינו שהוא דבר גוש.

(ג) **והבשר לרבות עצים ולבונה, דלאו בני אכילה נינהו, ואפ"ה רבינהו קרא- פרש"י,** אלמא דחיבת הקודש מכשרתן לשוינהו אוכלא אע"ג דלאו בני אכילה נינהו, ובשר לפני זריקה לא גרע מינייהו. והק' הגרי"ז, למה מביאים דוקא מעצים ולבונה, הרי יכולים להביא גם מכל מוקטרים, דאימורים ג"כ, אע"ג דלאו בני אכילה נינהו, מ"מ חזי למילתייהו, ומהו הרבותא דעצים ולבונה, ולא תי'.

(ד) **והבשר לרבות עצים ולבונה, דלאו בני אכילה נינהו, ואפ"ה רבינהו קרא- הק' בחי' הגר"ח על הרמב"ם (פסוהמ"ק י"ח, י"ב),** מהו הדמיון, הרי באים מצד הדין דבשר לפני זריקה אין להם היתר עדיין, וא"כ מאי מייתי מעצים ולבונה, הרי הם אינם מחוסרין היתר. וכ' דמשמע מרש"י דהדמיון הוא מה שאינן ראויין לאכילה. אבל א"כ ק' תי' הגמ', מאי משני דהב"ע דקדשו העצם ולבונה בכלי, סכ"ס הרי אינם ראויים לאכילה. ולכן כ' לבאר, דבאמת כל מה שאינו ראוי לאכילה אינו בר טומאה, אלא שיש דברים שהם ראויים לטומאה משום דבני הקרבה נינהו, וראויים הם להקרבה, ומשום הכי יש להם דין טומאה. וא"כ, י"ל דבהה"א של הגמ' סבר דלא מיירי דהעצים ולבונה היו נתקדשים

(א) **ורבא אמר, מחלוקת בטומאת הגוף, אבל בטומאת בשר דברי הכל אינו לוקה- ע' בחי' הגרי"ז שהביא דהרמב"ם פסק כרבא, ולכן כ' דאינו לוקה אלא מכת מרדות בטומאת בשר.** והק' הגרי"ז, נהי דאינו לוקה משום טומאה, תיפוק לי' משום דהוי פסולי המוקדשין, ולוקה משום זה. והביא שנת' הרמב"ם והרמב"ן בהא דלוקה על פסולי המוקדשין, דהרמב"ן ס"ל דהמקור למלקות הוא משום כל שבקודש פסול, בא הכתוב ליתן ל"ת על אכילתו, ולא זו כולל כל פסולי המוקדשין. והרמב"ם ס"ל דאי"ז אזהרה אלא על פיגול ונותר, וכל הפסולים לוקה משום לא תאכל כל תועבה. וביאר לפי זה, דלכא"ו מה שהרמב"ם ס"ל דלוקה משום פסולי המוקדשין, וזהו רק היכא שהקרבת פסול, דאז נקרא הקרבן תועבה, ויכול ללקות משום לא תאכל כל תועבה, אבל היכא דהקרבת כשר, רק דהבשר נפסל, אז אינו לוקה משום לא תאכל כל תועבה, שהרי הקרבן אינו תועבה. וא"כ, לפי זה א"ש מה שהרמב"ם ס"ל דכאן אינו לוקה אלא מכת מרדות, משום דמדאורייתא אינו לוקה אלא היכא דהקרבת תועבה. ולכא"ו לפי הרמב"ן אה"נ, כאן לוקה מלקות דאורייתא משום פסולי המוקדשין.

(ב) **והבשר לרבות עצים ולבונה- הק' תוס',** הא בפסחים אמרי' דמשקי בי מדבחיא דכן, כגון יין ושמן, ולמה לא אמרי' דחיבת הקודש מכשרתן. והק' הקהלות יעקב (כ"ה) על קו' תוס', מה שייך לומר בהן דחיבת הקודש מכשרתן. הרי היסוד של חיבת הקודש הוא דע"י חיבת הקודש נעשה דבר שאינו ראוי לאכילה כאילו הוי ראוי לאכילה, ואין הביאור שהוא רק הלמ"מ דמקבל טומאה. והראי' הוא, דהא מי שאוכל העצים ולבונה בטומאת הגוף חייב כרת, אף דאינם ראויים לאכילה, ואם הי' רק דין שמקבלין טומאה, מ"מ לא יהי' חייב כרת לאכילתן בטומאת הגוף, וכן לקמן אי' דשייך פיגול בהם, כיון דחיבת הקודש מכשרתן, וע"כ הביאור הוא דהוי כאילו הם ראויים לאדם. וא"כ, מה שייך לומר כן לענין משקי בי מדבחיא, הרי הם

הראב"ד דהגמ' לא משמע כן, וע' בכסף משנה שם ובקרבן אורה כאן שהאריכו ליישב דעת הרמב"ם בזה.

(ט) **הוא למצוה- פרש"י**, בהמה מצוה להקריב, וחיה רשות. וע' בקרבן אורה שכ' דמדברי התורה כהנים לא משמע כן, אלא דלכתחלה לא יביא מן החי'. ולכן הוא פ' דלמצוה היינו דלכתחלה לא יביא מן החי', אבל אם הביא כשר להקריב, וכמו הרב שלא ציווהו על שעורים, אבל אם יביאו יקבלו מידו. וע"ש מש"כ עוד בזה לפרש למה טמאה לא, ודלא כרש"י שפי' מהא דמשקה ישראל. וע"ע בשטמ"ק דמשמע מדבריו דאין החי' ראוי להקריבה כלל (וע"ש במה שהק' דלמה עדיף חי' מנקבה לעולה), רק דאינו עובר אם מביאו, וע"ש דביאר למה אינו חולין בעזרה, אבל עכ"פ משמע דאינו מקריבו. וע"ע במנחת אברהם (עמ' קל"ט) שהביא מהאור שמח דג"כ נקט הכי, דאין החי' קרבן, אלא דאינו עובר אם הקריבו, אבל הביא דהאבי עזרי חולק ע"ז וס"ל דודאי החי' קרבן הוא לפי ר"ל.

(י) **תיובתא דר"ל תיובתא-** ומזה הק' הרמב"ן (בספר המצוות, שכחית העשיין י') על מה שהשמיט הרמב"ם עשה זה ממנינו, דלכאור' לפי מה שמסיק הגמ', יוצא דהוי מצוה עשה שלא להקריב חי'. וע' במגלת אסתר שם שכ' דאי"ז עשה ממש, מה שהוא לאו הבא מכלל עשה, רק איסור להקריב "כמו" מי שעובר על א' מהאיסורים שבתורה, אבל אי"ז ממניני המצוות.

(יא) **פסול מהו שיעשה שיריים- פרש"י**, אם קבל וזרק. ע' בחי' הגרי"ז דהעיר למה צ"ל דהפסול קיבל, הרי שאלת הגמ' שפיר שייך אף אם רק זרק, והכשר קיבל. וע"ש שהביא מהגרי"ח ליישב ע"פ דברי הרמב"ם דאח"כ, אם קיבל הכשר וזרק הפסול ודאי עושה שיריים, שהרי זריקה מעלייתא הוא, וכל שאלת הגמ' הוא רק אם קיבלו הפסולים וזרקם, דאז הי' פסול מעיקרא.

(יב) **א"ל אין עושה שירים- ע' בחי' הגרי"ח על הרמב"ם** (פסוהמ"ק י"ד, י"ב), שהביא מה

בכלי שרת, וא"כ לא היו ראויים עדיין להקרבה, וע"כ מה שרבינהו קרא הוא אף אם אינם ראויין לטהורים. וע"ז תי' דהב"ע דנתקדשו בכלי שרת, וא"כ ראויים הם להקרבה, וממילא שייכים לדין טומאה משום דין הקרבה שבהם.

(ה) **הכא במאי עסקינן כגון שקדשו בכלי, דנעשה כמי שקרבו כל מתיריו- הק' בחי' הגרי"ז**, משמע מזה דהא דצריך לאוקמי' בשקדש בכלי הוא רק משום הך קו' דקרבו מתיריו. ולכאור' בלא"ה צריכים לאוקמי' כן, משום דלבונה ועצים קודם קידוש כלי אין להם אלא קדושת דמים, ואינו חייב עליהם משום טומאה אפי' לאביי. ותי' בשם הגרי"ח דהא דמשני כגון שקידשו בכלי דחייב משום טומאה, מיירי בקידוש שני של לבונה לאחר הקמיצה, כשנותנה בכלי שרת יחד עם הקומץ, דמצד קידוש ראשון הוי רק קדושת הגוף, אבל עדיין לא נקרא הוכשר ליקרב, דקודם הקידוש השני דמתן כלי עדיין לא הוכשר הקומץ או הלבונה ליקרב, וע"כ קודם הקידוש הב' אינו חייב משום טומאה.

(ו) **המעלה אברי בהמה טמאה ע"ג המזבח, וכו'- ע' בחי' הגרי"ז** דהעיר אהא דנקט הגמ' העלאת אברי בהמה טמאה, ולא זריקת הדם. וע"ש שהאריך לבאר בדעת הרמב"ם דהאיסור הוא איסור הקטרה, ולא איסור קרבנות, ולכן נקט' דוקא איסור הקטרה (ויש לעי' אם יש איסור זריקת דם, וע"ע).

(ז) **באברי בהמה טמאה, דכ"ע לא פליגי, וכו'- ע' בחי' הגרי"ז** דנסתפק בהא דבהמה טמאה דאמרי' דעובר בעשה לכ"ע, האם הפסול הוא רק משום דאינו בקר וצאן, וכמו בחיה, דלפי ר' יוחנן הפסול משום דאינו בקר וצאן, רק דאף ר"ל מודה דשייך פסול זה בבהמה טמאה, או דלמא יש פסול בעצם מה שהוא בהמה טמאה. והביא ראי' מהא דגם בבני נח הי' איסור להקריב בהמה טמאה, דמוכח דיש פסול עצמי בבהמה טמאה.

(ח) **דכ"ע לא פליגי- פרש"י**, דעשה הוא ותו לא. אולם ע' ברמב"ם (איסורי מזבח ה', ו') דכ' דלוקה על הקרבת בהמה טמאה, וכבר השיג

דמשתלח אין בידו, מי יימר דיהבי לי' אחריני.
והק' הקרן אורה, אטו אם יש לו שעירים
מוכנים לא הוי דיחוי. ולכן הוא פי' באו"א,
דלא חשיב בידו אא"כ הוא בידו לתקנו
כבחתלה, כמו היכא דיכול לחזור ולאסוף
הדם לאותה כלי או לכלי אחר, אבל מה
שיכול לזווג עוד שעיר אי"ז נחשב דבידו
לתקנו, דמ"מ עתה יש שם פסול על הדם,
וא"כ שפיר הוי דחוי.

(טז) **אלא שמא לא נתקבל בכלי- פרש"י ונמצא**
זורק דם פסול. אולם ע' ברש"י בפסחים (סה).
שפי' דשמא לא נתקבל בכלי, וממילא לא
מהניא לי' הזריקה עכשיו. והק' תוס' שם,
ומה בכך, הרי עכ"פ לזרוק לצורך הקרבנות
שקבלו בכלי ושוב נשפכו. ולכן פי' תוס' כמו
שפרש"י כאן, דהיינו דיש חשש שמא יזרקו
דם פסול, וע"ז משני דכהנים זריזין הן, ולכן
אין צריכין לחוש לזה.

שפסק הרמב"ם דהיכא דהפסול זורק הדם,
שאר דם שבמזרק ישפך לאמה. והק' הגר"ח,
ממ"נ, אם הוי זריקת פסול זריקה לענין שיהא
נעשה הדם הנשאר שירים או דחוי, א"כ גם
בנשאר דם הנפש אמאי יחזור ויקבל, ואם אין
הפסול עושה שירים, א"כ אין זריקת הפסול
נחשב לזריקה, ואם אין נחשב לזריקה, א"כ
למה אינו יכול לזרוק שאר הדם שבכוס.
וע"ש שביאר שיש דין זריקה בהדם, וגם אי'
דין זריקה בהקרבן, והיכא דפסול זורק הדם,
ושאר ציורים שכ' שם הרמב"ם, הוי דין
זריקה בהדם, ולכן שפיר הוי דם שבכוס
שיריים. אבל מ"מ לא קיים דין זריקה
בהקרבן, וא"כ אין דם בהצואר נעשה שירים,
וא"כ אם עדיין יש דם בהצואר, א"כ יכול
עדיין לקבל ולחזור ולזרוק.

(יג) **אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו, הואיל ומרצה**
לפיגולו- כ' השפת אמת דמשמע מלשונו
דהואיל וחל ע"י הזריקה, לכן שם זריקה עליו
ושפיר עושה שירים. אולם הק' דהתינת חוץ
לזמנו, אבל חוץ למקומו מאי איכא למימר,
הא חל הפסול אפי' בלא זריקה. ולכן פי' דמה
דפיגול נעשה ע"י זריקה הוא רק גילוי מילתא
בעלמא הוא דמה דנפסל מכח מחשבה לא
מיעקר כל המעשה, ושם זריקה עליו, וא"כ
ממילא ה"ה חוץ למקומו. וכ' דלכן י"ל דה"ה
מחשבת שלא לשמה בחטאת ופסח דשם
זריקה עליו, משום דהפסול הוא רק מכח
מחשבה, ולכן עושה שירים.

(יד) **כוס מהו שיעשה את חבירו דיחוי או שיריים-**
ע' בחי' הגרי"ז דחקר בזה, האם השאלה הוא
בשיריים, דהיינו דכיון דלא נעשה מעשה
זריקה רק מדם שבכוס זה, לכן חל רק עליו
דין שיריים, אבל הדם שבכוס חבירו, שלא
נעשה בו מעשה זריקה, לא נעשה שיריים,
וראב"ש ס"ל דמחשב מעשה זריקה על כל
הדם, או שהשאלה הוא בדיני דיחוי, דהיינו
דמצד מעשה הזריקה בעצם חשיב זריקה על
כולו ונחשב שיריים, אלא דכיון דזרק רק
מכוס זה, נעשה חבירו דחוי, ודין זה מעכב
עליה מחלות דין שיריים.

(טז) **כל שבידו לא הוי דיחוי- פרש"י, כל שבידו**
לתקן להחזיר כי הנך דמתני', אבל ההוא